

ἡ ὕ ἐν τῷ γραφεῖω του. Ἐνῶ ἀνεσκήλιζεν δὲ καὶ ἐκεῖ, οἱ δάκτυλοί του ἐψηλέρησαν πικρὰ ἐν τῷ περικύλιγμα. ἔρριμμένον εἰς τὸ βύθος καὶ ἐπὶ τῶν, ἐν ᾧ ἐφύλαττε τὰς μυστικάς, πρὸς τὸν ἐπιστολὰς. Κατ' ἀρχὰς ἠθέλητε νὰ περὶδῃ αὐτὸ ὡς ἄχρηστον σπινθήρ ὅμως ἀλλοίως σκέψεως ἔκαμιν αὐτόν ν' ἀναλάβῃ τὸν φάκελλον νὰ τὸν ἀνοίξῃ, ὅπως ἴδῃ τὸ λησμονηθὲν περιεχόμενον. Ὅτε τρέμοντες σχεδὸν οἱ δάκτυλοί του τὸν ἤνοιξαν, ὡχρότης διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ ἀνέκρυσστος πικρία ἐξωγραφήθη ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἦτο ἐν αὐτῷ μία ξηρὰ καὶ ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ μεμαρασμένη μαργαρίτα, προσδεδεμένη μετὰ κλονίσκου ἄνθους «μὴ μὲ λησμονεῖς» Ἦσαν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ἄνθη, ἅτινα εἶχε δώσῃ αὐτῷ ἡ Ἴρις κατὰ τὸν χορὸν τῆς κυρίας Β. . . καὶ ἅτινα ὁ Λέανδρος εἶχε περικυλίξῃ εἰς χάρτην, ἐπιγράφας τοὺς ἐξῆς τέσσαρας στοίχους τοῦ F. Coppée :

Oh. l'amour dont mon âme est pleine
Retrouve parmi ses douleurs,
Ton regard dans ces chères fleurs,
Et dans leur parfum ton haleine,

Συνεκινήθη εἰς ἄκρον· ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπως ἀποδιώξῃ ὅλην τὴν σκέψιν καὶ ἀναπνεύσῃ ἀέρα καθαρότερον. Ἦ νύξ ἦτο μαγευτικὴ καὶ ἡ ἀργυρὰ σελήνη πλησιφαῆς ἔρριπτεν ἰσχυρὸν φέγγος ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ἥτις ἐξετείνετο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων, ἅτινα τὴν περιέστρεφον. Τὴν βαθεῖαν νυκτερινὴν ἡρεμίαν διέκοπτεν μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ κλαυμηνρὰ κραυγὴ τῆς γλαυκῆς.

Ἐκεῖ ὁ Λέανδρος ἐπάλαισε πρὸς ἑαυτόν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρύων· καὶ μετ' ὀλίγον, ἐπὶ πολλήν ὥραν, οἱ λυγμοὶ εἰς οὓς ἀρῆκεν ἐλευθέρην διεξοδὸν, ἀνεμινύοντο μετὰ τὸν θοῆνον τοῦ πτηνοῦ.

— Τί συνέβαινεν ἐντός του; Ἐσώζετο ἔρα γε ἀκόμη μετὰ τόσον χρόνον σπινθήρ τις τῆς μεγάλης ἐκείνης πυρκαϊᾶς; Ἠγάπα λοιπὸν ἀκόμη ἐκείνην; Δὲν τὴν εἶχεν ἐντελῶς παραδώσῃ εἰς τὴν λήθην.

Τίς οἶδε; πιθανόν. Μὴ δὲν ὑπῆρξεν αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἔρωσ του; μήπως δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ τελευταία τριτακυμία τῆς καρδίας του;

Η. Κ. Σ.

ΖΩΑ ΜΚΡΑ ΜΕΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ.

Ἐπιζωοτία.*

Οἱ ῥῶσοι ἔχουν ζωηρότερα τὰ διηγήματά των, καὶ ὅταν ὁ χωρικός ἀρηγήται οἱ περίξ συγκινοῦνται πρᾶγματι. Εἰς τὰ δάκνη τῆς Ρωσίας σῶζονται εἰσέτι παμπάλακα δένδρα, ἅτινα σέβονται οἱ κάτοικοι, διότι

*) Ἰδε ἀριθ. 39, σελ. 770—772.

κέκτανται ἱστορίαν. Δένδρον τὸ ὅποιον ὅς ἢ τρεῖς δὲν ἐλίγισε ὁ κερκυνὸς καὶ διὰ τῶν κλώνων του σκελετίζει τὰ πόμνια. τὸ δένδρον ἐκεῖνο κρατεῖ σφικτὰ τὴν μυθολογίαν τῶν κλώνων. Εἰς τὰς ὁπὰς τῶν δένδρων ἔκρυπτον ἄλλοτε οἱ νομαδικοὶ λαοὶ τοὺς θησαυροὺς τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφιερῶματά των. Ἐν γένει τὰ πανάρχαια δένδρα θεωροῦνται ἱερὰ παρ' αὐτοῖς.

Ἡ ῥωσικὴ διήγησις ἀρχεταὶ ὡς ἐξῆς. «Πυρὰ ἀνεφάνη ποτε εἰς τὸ μεγάλο δάσος. Εἰς ἐν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων ὅφιν τις ἐξήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ ποιμένου, ὅστις οἰκτεῖρων τὸ ἐρπετὸν ἠπλώσε τὴν βακτηρίαν του σώσας αὐτόν ἐκ τῶν φλογῶν. Ἄλλ' ὁ ὅφιν μόλις ἐξεληθὼν τοῦ δάσους εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἐξ ἄπαντος θέλει τὸν θυσιάσῃ. — Ἄλλὰ σὰς ἔσωσα. Ἀδιάφορον εἶσαι ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς μου καὶ δὲν δύναμαι νὰ κατασχύνω τὴν καταγωγὴν μου. Ἐν μόνον μέσον δύναμαι νὰ παραδεχθῶ εἰς αὐτὴν τὴν περιστάσιν, ἐπειδὴ μὲ ἔσωσες, νὰ παραδεχθῶ τὴν γνωμοδότησιν τριῶν ζώων, δύο ἡμέρων καὶ ἐνὸς ἀγρίου. Ἐπορεύθησαν εἰς τὸν βοῦν, ὃν εὔρον εἰς τὸν περίβολον βόσκοντα μετὰ δυσκολίας, διότι ἦτο ἀπόμαχος· ὁ βοῦς ἠκροάσθη ἀμφοτέρους καὶ ἀπήντησε. «Δὲν δύναμαι δυστυχῶς νὰ ἀποφανθῶ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος ἀφ' οὗ διὰ τοῦ εὐνοουχισμοῦ ἐξεμνηδένισε τοὺς νεανικούς μου ἔρωτας μὲ ἔθηκεν εἰς τὸ ἄροτρον ἐπὶ δεκαετίαν διαυλακίζοντα τοὺς ἀγροὺς καὶ τὴν νύκτα αἶροντα τὰ βαρύτερα φορτία διὰ τῆς ἀμάξης χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ ἐπαναπαυθῶ. Καὶ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο ἡδὴ γηράσκοντα καὶ φέροντα πληγὰς εἰς τὸν τράχηλόν μὲ ἐνέκλεισεν εἰς τὸν περίβολον τοῦτον ὅπως συνέλθω ὀλίγον καὶ δυνήθῃ νὰ μὲ ἐκποιήσῃ εἰς τοὺς κρεωπώλας, οἵτινες θᾶπτον ἢ βράδιον θὰ ἀποκόψουν τὴν κεφαλὴν μου. Τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ σκληρότης τοῦ κυρίου μου, ὥστε οὔτε κἂν εἰς τὸ γῆρας μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἀκολουθῶ τὴν ἀγέλην, ὅπως ἂν οὐχὶ ἄλλο εὐρίσκω στιγμιαίαν τέρψιν εἰς τὰς ποθητάς μου ἀναμνήσεις, εἰς τὰς εὐρείας ἐκεῖνας πεδιάδας ἐνθα ὁ τέλας ἄλλοτε ἐσκίρουν παραπλεύρως τῆς μητρὸς μου, Ἀποφαίνομαι, ὦ ἄνθρωπε, ὑπὲρ τοῦ ὅφους καὶ δικαίως πρέπει νὰ γίνης βορὰ αὐτοῦ». Ἡ ἀπόφασις τοῦ βοῦς ἐκλόνισε τὸν ποιμένα· κατέφυγον εἰς τὸν ἵππον, ἀλλὰ πλειότερας τοῦ βοῦς ἀπηρίθμησε κατηγορίας. «Φέρων τὸ βαρύτερον φορτίον ἐπὶ τῶν νώτων μου ἀντὶ ἐνθαρρύνσεως δέχομαι μαστιγώσεις ἀνηλεεῖς». Τέλος ἰδοὺ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διερχομένη ἡ ἀλώπηξ, ἣν θερμῶς παρεκάλεισαν νὰ γίνῃ δίκαιη. Ἡ ἀλώπηξ τοὺς ἠκροάσθη καὶ κατόπιν τοὺς λέγει νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὸ δάσος. Ἐκεῖ αὕτη ἐξέλεξε τὸ ὑψηλότερον δένδρον καὶ εἶπε πρὸς τὸν ὄφιν—«ἀνάβηθι ἐπὶ τοῦ δένδρου ἵνα ἴδω τὴν πρῶτην σου θέσιν καὶ τοὺς κόπους οὓς ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατέβαλε πρὸς διάσωσίν σου. Τότε καὶ μόνον θὰ δυνήθῃ νὰ ἀποφανθῶ ὀριστικῶς καὶ δικαίως». Καθ' ὃν χρόνον ὁ ὅφιν ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου ὁ ἄνθρωπος ἤναπτε πυρὰν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου καὶ μετ' ὀλίγον ἀλώπηξ καὶ ἄνθρωπος ἐλάμ-

θῆνον ἐλευθέρως τὴν πρὸς τὴν παιδίαν ἀγούσαν ὁδόν· ὁ ἄνθρωπος ἐσώθη. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ὄφις κατὰ τὴν βελτιωθείσαν δευτέραν ἔκδοσιν ἀπωλέσθη. Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος ζητῶν νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἀλεπού τὴν παρεκέλεσε θερμῶς νὰ περιμεῖνῃ ἔξω τοῦ χωρίου καὶ δεχθῇ ἐν μικρὸν δῶρον εἰς πετεινὸν καὶ ὄρνιθα. Ἡ ἀλώπηξ ἐπεισθῆ, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐξηγήθη εἰς τοὺς οἰκείους του οἵτινες τὸν συνεβούλευσαν νὰ παρὰσπονδήσῃ φονεύων αὐτὴν χάριν τοῦ δέρματος· φέρων μαζὺ του τὰ δῶρα καὶ τοὺς κυνηγετικούς του σκύλλους ἐπὶ ματαίῳ προσεπῆλθε νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὴν ἐκ τῆς ὁπῆς καίτοι ὡς εὐσπλαγχνός ἄνθρωπος μετῆλθεν τὴν γλυκυτέραν γλώσσαν. Ἡ ἀλώπηξ ὅμως ἐγίνωσκε τὴν θέσιν της καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ πεισθῇ εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος φεύγων ἀρῆκε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δῶρα· ἡ ἀλώπηξ ἰδοῦσα τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξῆλθε χωρὶς νὰ ὑποπευθῇ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, ὅστις εἶχε κρυφθῇ. Τρέχουσι κατόπιν της οἱ κυνηγετικοὶ κύνες οὓς αὕτη μετὰ κόπου μεγάλου ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν. Ἀπκυδήσασα καὶ τετρακυματισμένη ἀνέβη ἐπὶ τινος λίθου ὅπως καθάρσῃ τὰς πληγὰς της. Τότε σκεφθεῖσα ἀπεφάνθη ὅτι δικαίως τιμωρεῖται ἀφοῦ εἰς τὴν καταγωγὴν της δὲν ἀναφέρονται δικαιώματα δικαστοῦ. Ἐπεισθῆ ὅτι ὑπῆρξεν ἀνόητος καὶ θὰ ἦναι μωρὰ πάντοτε ἐνόσφ θὰ ἐκπληρῇται ὅτι θὰ φέρῃ τὴν ὀραιοτέραν διφθέραν προξενούσαν εἰς αὐτὴν μὲν τὴν καταστροφὴν της εἰς δὲ τοὺς ἀνθρώπους τὴν φθίσιν.

Διὰ τοιούτων παρὰδειγμάτων ἐμφυσοῦν οἱ ρῶσοι χωρικοὶ σθένος εἰς τὰ τέκνα των, ἡμεῖς δ' ἀπορούμεν ὕστερον, διὰτὶ οἱ ρῶσοι ἀγαπῶσι τὰ ζῶα.

Τὰ διηγήματα τῶν Ἀράβων εἶναι ἀκόμη ζωηρότερα καὶ ὁ πρεφρευθεὶς εἰς τὰ ἐντευκτήρια τοῦ Καίρου ἔνθα οἱ Αἰγύπτιοι δημηγοροῦν θὰ ἤκουσε τὰ θαύματα τῆς ἀνδρείας τῶν ἵππων καὶ τῆς καμῆλου. Ὁ Ἀραψ μένει ἀπαρηγόρητος διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἵππου του, τοῦ βοῦς καὶ τῆς καμῆλου. Ἰδίους ἀφθαλμοὺς εἶδον κατὰ τὸ 1870 εἰς τὸ κοπιτικὸν χωρίον Κάρρ-Σαῆτ ἔνθα οἱ ἡμέτεροι τῶν πέριξ χωρίων Μινέτ-Ἐλ-Γκῆμ, κτλ. θάπτονται εἰς τὰ κοιμητήρια τῶν κόπτων ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ ἐξ ἀποστάσεως ἄνευ τοῦ ἑλληνος ἱερέως. Εἰς τὸ Κάρρ-Σαῆτ εἶδον τοὺς αἰγυπτίους ἵππους γυμνάζοντας τοὺς ἵππους των. Ἐν τῷ καλπασμῷ ἐρρίπτοντο ἐκ τοῦ ἵππου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προσποιούμενοι τὸν πληγυμένον. Πάραυτα ὁ ἵππος ἤρπαζε τὸν πεσόντα ἐκ τῆς ζώνης καὶ ἐσπευδε πρὸς τὸ χωρίον. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τὸ βλέμμα τοῦ ἵππου ἦτο τῶσον ἄγριον ὥστε ἐπτοεῖτο ὁ ξένος. Μόνον ὁ Ἀραψ ἔχαίρε καὶ τὸν ἐρίλει, διότι ἔβλεπε τὴν ἀρσένωσιν τοῦ ἵππου του. Τόσον δὲ εὐάγωγος εἶνε τὰ ποιμνία τῆς Μεσοποταμίας ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀνестήθησαν οἱ ποιμένες τῶν ἀρχαίων ἐκείνων πατριῶν. Πέριξ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων φρεάτων ἀθροίζονται καὶ δικιωνίζουσι τὰς ἀρετὰς τῶν πατέρων των προσφέροντες εἰς τὸν

ξένον τὰς μοναδικὰς καὶ ἀπλὰς περιποιήσεις των ἄνευ τινος πονηρᾶς ὑποβουλείας. Εἰσέτι πιστεύουν οἱ Ἀραβες ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ξένου κρύπτεται ὁ θεός, διὰ τοῦτο καὶ εἰσι οἱ κορυφαῖοι εἰς τὴν φιλοξενίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τὰ ζῶα τῶν ἐπαρχιῶν δὲν στεροῦνται πλεονεκτημάτων· ὁ ὁδηγὸς τῶν καρβανίων τὴν νύκτα διευθύνεται πρὸς τὸν ἀγωγιάτην καὶ χρεμετίζει εἰς τὸ ὠτίον του ὅτι καιρὸς κριθῆς καὶ δρόμου· καὶ εἰς τὰς θυελλώδεις ἡμέρας τῆς νυκτὸς αὐτὸς καὶ μόνος ἄγει εἰς σωτηρίαν τὸν τε ἀγωγιάτην καὶ τοὺς ἄλλους ἵππους, οἵτινες τὸν παρακολουθοῦν. Καὶ καθ' ὃν χρόνον ἡ ὄρασις τοῦ ἀνθρώπου ἀμβλύνεται, ὁ ἵππος, τὸ ἄλογον ζῷον, γίνεται ὁ σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἐμπορεύματος. Δυστυχῶς ἡμεῖς ἐνταῦθα οὐδένα φιλόκωπον πύθον δεικνύομεν πρὸς τὰ ζῶα καὶ ἐνόσφ ὁ ἄνθρωπος δὲν οἰκτερεῖ τὰ κτήνη ἀδύνατον εἶνε ν' ἀγαπήσῃ τὸν ὁμοῖόν του.

Καὶ ἐν ἀγγλικὸν ἐπιδόρπιον ἐκ τοῦ βιβλιαρίου τοῦ πρώτου σχολιακοῦ ἔτους.

Ἀγγλόπαις ἐκλήθητο ἐμπροσθεν τῆς πύλης τῆς οἰκίας του. Εἰς τὴν ἀριστερὰν του χεῖρα ἐκράτει βακτηρίαν καὶ εἰς τὴν δεξιὰν του τεμάχιον ἄρτου. Εἰς ἀπόστασιν σκύλλος ἐκοιμάτο ξένου κυρίου. Τὸ παιδίον διὰ θωπευτικῆς φωνῆς καλεῖ τὸν κύνα παρ' αὐτῷ, ὅστις ἔσπευσεν ὅλως χαρὰ νὰ τιμήσῃ τὸν νέον· ῥίπτει πρὸς αὐτὸν μικρὸν τεμάχιον καὶ ἐνῶ ἐτοιμάζετο ἐκεῖνος νὰτὸ καταβρωχθῇ τὸν κτυπᾷ ὑπόουλως διὰ τῆς βλάβου. Ὁ κύων οἰμῶζων ἀπομακρύνεται τοῦ κακοῦ παιδός. Ἀγγλος τις ἐκ τοῦ ἀπέναντι εἶδε τὸ ἄτοπον τοῦ παιδός καὶ τὸν προσκαλεῖ ἀμέσως δεικνύων πρὸς αὐτὸν τὴν παλῆμην πλήρη χρημάτων. — Αὐτὸς ὅσα χρήματα θέλεις, τὰ δίδω μὲ εὐχαριστήσιν μου. Καὶ καθ' ἣν στιγμήν ὁ νέος ἔθηκε τὴν χεῖρα νὰ τὰ λάβῃ κολαφίζεται δυνατὰ. — Διὰτὶ μὲ κτυπᾷ ὁ κύριος; — Ἀνταποδίδω πάραυτα ὅτι ἔπραξες πρὸ ὀλίγου ἄνευ ἀφορμῆς εἰς τὸν καλὸν κύνα τῆς συνοικίας. Ἐὰν τώρα εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν καλλιεργῆς διὰ τοιούτων σκληρῶν μέσων τὴν ψυχὴν σου ὅποια ἄραγε θὰ ἦνε ἡ θέσις σου ὅταν μεγαλώσῃς. Καὶ τὰ ζῶα ἔχουν δικαιώματα ἐπὶ τῆς γῆς ἀφοῦ διὰ τοῦ αἵματός των αὐξάνουν τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐνθυμοῦ ὅτι εἰσαι Ἀγγλος καὶ ὀρεῖλεις νὰ προστατεύῃς καὶ περιθάλπῃς τὰ κτήνη, ἅτινα σὲ ὑπερετοῦν. »

Ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ ἡ κατὰστασις τῶν κτηνῶν ἐν γένει εἶναι οἰκτρὰ καὶ ὁ χωρικός ἀγνοῶν τοὺς κανόνας τῶν κτηνοτρόφων τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθεῖ τὴν πατροπαράδοτον περιποίησιν τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ζώου. Ἐὰν οἱ γαιωνοκῆμονες ἴδρουν μικροὺς σταύλους θὰ ἐμίμωυντο αὐτοὺς οἱ χωρικοὶ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἐξὸς ἡθελε ἐξαπλωθῇ. Σήμερον ἐν καιρῷ χειμῶνος τὰ ζῶα στιβάζοντα εἰς πενιχρὰ οἰκήματα καὶ ναρκοῦνται ἐν μέσῳ τῆς μετριωτάτης τροφῆς τῶν ἀχύνων καὶ τοῦ καπνοῦ τοῦ προσερχομένου ἐκ τοῦ πυρὸς ὅπερ εἰς δύο βημάτων ἀπόστασιν διὰ τῶν χλοερῶν ξύλων οἱ χωρικοὶ ἀνάπτουσι· τὰ ἀτυχῆ ζῶα δεμένα εἰς τὴν

φάτνην κυλίνονται ἐπὶ τῶν κοπρῶν καὶ οὖρων, ὑποφωσκούσης δὲ τῆς ἡμέρας σπεύδουν εἰς τὰ ἔξω ὅπως διὰ τῶν ποδῶν ἀπωθήσονται τὴν χιόνα καὶ εὖρωσι ῥίζας πικρὰς, δι' ὧν ἐρεθίζουσι τὸν στόμαχον. Τρέμουν τὰ ζῶα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δριμυτάτου ψύχους, ἕτινα ἀντὶ χρυσίου καὶ μετὰ τοῦ τόκου ἐπροληθεύθῃ ὁ γεωργός, ὅστις ἀφοῦ βλασφημήσῃ καὶ ἀποδώσῃ εἰς τὴν κακίην τοῦ τύχην τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν προβαίνει εἰς τὴν ἡμερησίαν διχτάξιν τοῦ δέρματος, τὸ ὅποion ἢ θὰ πωλήσῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἢ κατασκευάζει δι' αὐτοῦ τὰ πέδιλά του· τὸ πλεῖστον χρέος τῶν χωρικῶν πηγάζει ἐκ τῆς ἀγορᾶς τῶν ζώων, ἕτινα ὀλίγον χρόνον τὰ μεταχειρίζεται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Μὴ λησμονήσωμεν δὲ καὶ τὸ βρῦ φορτίον καὶ τὴν μάλιστα, ἥτις ἀμειλίκτως ταλαιπωρεῖ τὰ ζῶα. Ἀλλὰ τοῦ ὑπάρχουν μηχαναί, ἀλλ' ἐνταῦθα τὰ πάντα διὰ τῶν ζώων μετακινούνται, ἐφ' ᾧ εἶναι λυπηρὸν νὰ ὑποφέρουν τὰ κτήνη. Ἐὰν ἄρα γεωργός ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας μετανεχθῇ ἐντεῦθεν θέλει ποτηθῇ διὰ τὴν οἰκτρὴν θέσιν τῶν ἀρσενίων τῶν ζώων, ὁ ἄρα γεωργός τῆς Μ. Ἀσίας δίδει μέρος ἐκ τοῦ ἔργου τουδεῖαν ἐργάζηται καὶ τὰ σκεπάζει ὅταν φουᾶ ὁ ἄνεμος καὶ ἐνόσφ αὐτὸς ἡσυχάζει, ὁ ἐδῶ ὅμως χωρικός διευθύνεται εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἄγρου, τρώγει καὶ συνδιαλέγεται, οἱ δὲ βίους του ἴστανται καρφωμένοι εἰς τὸν αὐλάκα, ἔχοντες ἀντὶ τῆς τροφῆς τὸν ἄνεμον τῆς ἀνοίξεως ἢ τοῦ φθινοπώρου παραλύοντα τὰ πλευρά των. Αἰσθάνονται καὶ τὰ ζῶα καὶ σπεύδουν πέραντα ν' ἀνταποκριθῶν εἰς τὴν μικρὰν περιποίησιν τοῦ κυρίου των. Ὀλίγιστοι ὅμως ἐκ τῶν ὁθωμανῶν χωρικῶν καὶ χριστιανῶν πράττουσιν τοῦτο, διὸ παρατηρεῖται ὅτι καὶ ἐν μέσῳ θέρους τὰ ζῶα φαίνονται ἰσχνὰ καὶ ἄνευ τριχῶν, διότι ἡ κόπρος καὶ ἡ ἀκαθαρσία ἵνα μὴ μνημονεύσω τῶν φθειρῶν ἀφῆρσε αὐτάς. Ὅταν καὶ ἐνταῦθα μεταβληθῇ ὁ βίος ἐπὶ τὸ φιλικηρωπικώτερον οἱ πάντες θὰ διδῶσι τὴν πλάνην καὶ θὰ σκεφθῶσιν περὶ αὐτῶν κάλλιον. Ἡ ἐπιδημία καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, καταστρεπτικὰ διὰ τὰ ζῶα, θὰ ἀρθῶσι καὶ οἱ κέλητες θὰ σκιρτῶσιν εἰς τὰς πεδιάδας.

Διανυκτερεύσας ἐν τινὶ γεωργικῷ χωρίῳ ὁ ἀτυχὴς χωρικός, ἀπολέσας τὰ τρία τέκνα του ἐκ τοῦ λαίμου ἐξήτει νὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ «ἐὰν ἐκ θεοῦ συνέβῃ ἡ καταδρομὴ αὕτη ἢ ἐκ τῆς μαγείας τῶν ἀνθρώπων». Ἐφοβεῖτο μᾶλλον τὴν μαγίαν τῶν ἀνθρώπων ἢ τὸν θεόν· ἡ θνησιμότης παρὰ τοῖς χωρικοῖς εἶναι ἀνωτέρα πάντοτε τῶν γεννήσεων· ἡ γυνὴ ταλαιπωρεῖται πολὺ καὶ ζητεῖται μὲ τὸ κηρίον, φυγαδεύεται ἀντὶ χρημάτων καὶ μέλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα. Ὁ ἱερεὺς ὅστις ἤθελε τοὺς ἀνυψῶται ὀλίγον, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τανύεται καὶ γινώσκει μόνον τὴν ἀθάνατον κοιλίαν του.

Ἐν Μοναστηρίῳ, 23 Δεκεμβρίου 1892.

ΙΑ. TSIMIS.

Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΜΟΥΣΙΚΗ.

Τύποις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου καὶ τῆς Α. Θ. Π. Νεοφύτῳ τῷ Η' ἀφιερωμένον ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς σύγγραμμα φέρον ἐν προμετωπίδι «Νικολάου Ε. Παγανᾶ. διδασκαλία τῆς καθ' ὅλου Μουσικῆς τέχνης ἵτοι Γραμματικὴ τῆς μουσικῆς γλώσσης». Ἐπὶ τοῦ συγγράμματος τούτου, περιελθόντος εἰς γνῶσιν ἡμῶν, οὐκ ἄσκοπον οὐδ' ἀλυσίτελές κρίνομεν νὰ φέρωμεν κρίσεις τινὰς τοσοῦτ' μᾶλλον, ὅσ' ἕτερος εἴπερ τις καὶ ἄλλος τριῶν τῆς μουσικῆς προλαβὼν ἡμᾶς ἐν τούτῳ, ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς «Νέας Ἐπιθεωρήσεως» λαμπρὰν βιβλιοκρισίαν, τὴν πρωτοτυπίαν καὶ χρησιμότητα τοῦ βιβλίου διακηρύττουσαν. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως δὲν παρῆλθεν παρ' ἡμῖν καὶ πολλοῖς πιστεύομεν ἄλλοις ἀπαρτήρητον ἐκ προηγουμένων ἐν ἐφημερίᾳ περὶ μουσικῆς δημοσίευσεν. «Ὅ, τι ἐν ἐκείναις εὐαρέστως διέγνωμεν, τοῦτο ἐν μείζονι βαθμῇ διὰ τῆς βίβλου ταύτης ἐπιστάθην ἡμῖν, ζῆλος δηλοῦν καὶ φιλοπονία ἀκάματος τοῦ συγγραφέως, οὐ μέντοι μετ' ἴσης κρίσεως καὶ προσοχῆς εἰς τ' ἀφορῶντα τὸ ποικίλον τῆς μουσικῆς ζήτημα συμβαδίζουσα. Ἐστὼ ἡμῖν συγγνώμων ὁ ἀκάματος συγγραφεὺς ἐὰν εἴπωμεν αὐτῷ παρηγοῖα ὅτι ἐκ τῆς ἐπανελημμένης μελέτης τοῦ συγγράμματός του, τὸ μὲν διὰ τούτου σκοπούμενον καλῶς ἔγνωμεν, τὸ δὲ κατὰ πόσον ἡ διδασκαλία τῆς καθόλου Μουσικῆς ἔστω καὶ μόνος τῆς Ἱερᾶς συντελεῖται νῦν παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνεϊ οὐχί· ἀλλὰ δὲ πρόκειται μόνον περὶ τῆς διδασκαλίας θεωρητικῆς ἢ πρακτικῆς, ἰδοὺ τί ἐν τῇ προλόγῳ αὐτολεξεῖ περὶ μουσικῆς ὁ ἀξιότιμος συγγραφεὺς ἐπαγγέλλεται. «Τὸ ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν τοῦτο πόνημα» διδασκαλία τῆς καθόλου Μουσικῆς τέχνης, ἵτοι Γραμματικὴ τῆς μουσικῆς γλώσσης «καλούμενον προτίθεται τὴν μετὰ λόγου ἀναγραφὴν τῶν θεωρητικῶν ἐκείνων κανόνων, οἵτινες δίκην σταθερῶν θεμελίων δύνανται χρησιμεῦσαι ἐνθεν μὲν εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῆς πεπτωκυίας ἡμῶν δημόδους τε καὶ ἱερᾶς μελωδίας, ἐνθεν δὲ εἰς τὴν ἀπαιστον κατασκευὴν μουσικῶν ὀργάνων, συμφῶνων τοῖς πατρίοις καὶ ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν ἔθεσι, τοῦθ' ὅπερ λυσιτελέστατον τυγχάνει καὶ ὑπὸ ἠθικὴν καὶ ὑπὸ ὑλικὴν ἐποψίν. Καὶ ὑπὸ ἠθικὴν μὲν, διότι θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ πάτρια ἡμῶν ἦθη καὶ ἔθιμα, ἵτοι εἰς τὸν ἀρχαιοπρεπῆ ἡμῶν χαρακτῆρα, ὑπὸ ὑλικὴν δὲ, διότι ἐγκαθιδρυμένης παρ' ἡμῖν τῆς ὀργανοποιίας θ' ἀποκτιθώμεν α') ὄργανα μουσικὰ ἀποδίδοντα ἡμῖν μελωδίας συμφῶνους ταῖς φυσικαῖς ἡμῶν ἔξεσι καὶ β') θ' ἀπαλλαγθώμεν τοῦ ἐξ Εὐρώπης πορισμοῦ τῶν μουσικῶν τούτων ὀργάνων ἀγοράζοντες, ὥς τοῦτο προεργήθη, τὴν γλαῦκα εἰς ἀξίαν ἀπδόνας».

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταφαίνεται ἀληθῶς πρωτοτυπία, ἡκιστα ὅμως ἀξιόζηλος, μουσικῆς συγγραφῆς, διαπραγματευομένης διὰ πρωτοτύπων σκέψεων καὶ ὁρισμῶν καὶ ἰδιάζοντος τῷ συγγραφεὶ εἰσμοῦ ἰδεῶν καὶ φρασεολογίας τὸ ὅλον ζήτημα ἐν ἐκατὸν περίπου σελίδιν· ἀλλ' ἡμεῖς μακρὰν πάσης προκαταλήψεως δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐπιμεινώμεν εἰς δευτερεύοντα καὶ ἐπουσιώδη ζητήματα, οἷον καὶ τὸ συνδέειν μουσικὴν ἀναμόρφωσιν πρὸς βιομηχανικὴν